

## Ks. IRENEUSZ BLANK

Wiesław Oleszek, *Przepowiadanie o świętych*, Lublin 2002.

Ks. Wiesław Oleszek pełni obecnie funkcję Ojca Duchownego w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej. Przez 11 lat pracował w duszpasterstwie parafialnym, po czym podjął studia specjalistyczne z homiletyki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie. Opracowanie, które trafiło do rąk czytelnika, jest rozprawą doktorską napisaną i obronioną w 2002 roku. Przedstawia analizę przepowiadania hagiograficznego na podstawie homilii beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych Jana Pawła II wygłoszonych w latach 1979-2001.

Całość opracowania składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy „Podstawy biblijne kultu świętych i jego ewolucja historyczna” pokazuje, że przepowiadanie o świętych jest mocno osadzone w doświadczeniu Kościoła, dlatego wymaga ono retrospekcji i odkrycia historycznych uwarunkowań. Ich źródłem jest przekaz biblijny, stąd też autor przybliża prawdę, że już w Starym Testamencie Bóg dzielił się świętością ze stworzeniem i wzywał do jej zachowania. I chociaż na kartach Starego Testamentu nie odnajdziemy fragmentów, które będą doszukiwać się czci świętych w takim znaczeniu i formie, jak to ma miejsce dzisiaj, to jednak postaci zasłużone dla Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid) cieszyły się szczególną czcią narodu izraelskiego i kult im oddawany był „sposobem wychwalania Boga przedziwnego w swoich świętych”. W Nowym Przymierzu Jezus zawsze życzliwie powołuje się na patriarchów i proroków, dając często przykład czci, z jaką należy się do nich odnosić. Ponieważ Kościół stara się zawsze naśladować swojego Mistrza w postawie czci wobec wiernych sług Boga, to ks. Oleszek prezentuje w dalszej części tego rozdziału, jak przepowiadanie o świętych kształtowało się od czasów Kościoła Apostolskiego aż do okresu po Soborze Watykańskim II, kiedy zreformowano księgi liturgiczne.

Rozdział drugi „Ziemskie życie świętych w homiliach Jana Pawła II” jest już analizą homilii papieskich wygłoszonych przy okazji beatyfikacji czy kanonizacji, pod kątem ziemskiej egzystencji świętych. Okazuje się, że papież wskazuje tutaj na trzy elementy. Pierwszy to odwołanie się do biografii, gdzie kluczowe znaczenie odgrywa kształtowanie dojrzałej osobowości przez różne fakty i zdarzenia, które wyraźnie miały wpływ na rozwój powołania wynoszonych na ołtarze oraz realizacja powołania do świętości przez wytrwałość, wierność i szczególnie radykalizm w codziennym życiu. Drugi element to opis duchowości świętych ze szczególnym ukazaniem jej źródeł. Ponadto określony zostaje tutaj osobisty charyzmat świętego, który stanowi o jego wyjątkowości. Każdy święty ten chryzmat realizuje w odmienny sposób,

gdyż żyje w innych warunkach społeczno-kulturowych oraz różnym czasie. W tym rozdziale autor pokazuje, że Ojciec Święty powołuje się często na wypowiedzi autorstwa osób wynoszonych na ołtarze, a także wskazuje na ponadczasowy charakter ich przesłania. Wszystko po to, by wskazać człowiekowi współczesnemu, że ziemskie życie świętych jest wzorcowym przykładem „jak można twórczo spożytkować tworzywo życia i z pełnym skutkiem stać się latarnią, która prowadzi po krętych i wyboistych ścieżkach świata” (Nagy).

Rozdział trzeci „Papieskie homilie o uczestnictwie świętych w Misterium Paschalnym Chrystusa” jest omówieniem paschy Chrystusa, która w tym opracowaniu koncentruje się na męce, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Inspiracje do tego rozdziału uzasadnia autor przez przywołanie słów papieża: „każdy ze świętych żył głęboko pełną treścią tajemnicy paschalnej Chrystusa. Uczył się tej tajemnicy doświadczeniem własnej wiary, własnego serca, rozumu i woli. Czynił ją podstawą i źródłem swej paschalnej posługi, swego świadectwa” (s.117). Pierwsza część tego rozdziału jest refleksją teologiczną nad misterium zbawienia, jakie dokonało się w passze Jezusa Chrystusa. W dalszej części natomiast, ks. Oleszek podejmuje analizę papieskich homilii. Wynika z nich, że w realizacji świętości zawsze jest obecny element ofiary, który łączy się z ofiarą Jezusa. Mocno podkreślony jest związek między ofiarniczym życiem i cierpieniem świętych, a męką Jezusa na krzyżu. W ostatniej części tego rozdziału autor zwraca uwagę na obecność Ducha Świętego w misterium paschalnym Jezusa, gdyż wydarzenie Pięćdziesiątnicy, przyjście Ducha Pocieszyciela mocno związane jest z odejściem Jezusa na krzyż. Analiza homilii papieskich wykazała, iż mocno ukazuje on ścisły związek życia świętych z działaniem Ducha Świętego. On sprawia, że świętość wynoszonych na ołtarze jest podobna do Chrystusa, a podobieństwo to ujawnia się najbardziej przez miłość.

Rozdział czwarty: „Święci – mieszkańcami nieba, wstawiają się za nami i są wezwaniem dla nieba”, jest przybliżeniem rzeczywistości Królestwa Niebieskiego, w którym szczególne miejsce ma żywa wspólnota świętych – mieszkańców Boga. Autor, analizując papieskie przepowiadanie, przybliży tajemnicę świętych obcowania, która najpełniej wyraża się w liturgicznym hodie. Ono uobecnia wydarzenie paschalne i sprawia, że „święty niejako schodzi z nieba, aby być dla swych młodszych braci we wierze” Jan Paweł II w swoich homiliach często ukazuje błogosławione owoce ze spotkania świętych z wiernymi, dlatego często też zachęca do modlitwy za wstawiennictwem świętych. Oni bowiem, mając udział w wiecznej chwale, pozostają w bezpośrednim związku z Chrystusem i orędują za wszystkimi ludźmi dobrej woli, którzy przez ich orędownictwo przyzywają łask.

Rozdział piąty: „Wnioski wynikające z papieskich homilii, jako postulaty pod adresem współczesnego przepowiadania o Świętych” jest podsumowaniem całej analizy papieskiego przepowiadania w ramach uroczystości kanonizacyjnych i beatyfikacyjnych. Na jego kanwie autor formułuje pewne postulaty dla współczesnego przepowiadania homilijnego, które dają się sprowadzić do czterech zasadniczych kwestii. I tak, w przepowiadaniu należy ukazywać:

- a) właściwie sylwetkę fizyczną i duchową świętego. Właściwie, tzn. z uwzględnieniem prawdy historycznej, warunków życia, wpływu otoczenia na świętego i świętego na otoczenie. Natomiast w ukazywaniu sylwetki duchowej należy mieć na uwadze naturalne ograniczenia, stopniowość w dojrzewaniu, charyzmat, źródła duchowości, radość i wewnętrzny pokój oraz związek świętego z Kościołem, a nadto jego pisma;
- b) związek świętego ze Słowem Bożym, tzn. jego szczególną otwartość na Słowo Boga oraz co za tym idzie otwartość na prawdę, jaką to Słowo przekazuje. Jego moc bowiem zmienia bieg życia świętego. Wskazane też jest przytaczanie ulubionych przez świętego fragmentów Pisma Świętego;
- c) ofiarniczy wymiar życia świętych, który ujawnia się nie tylko w śmierci męczeńskiej, ale również w wytrwałym podążaniu za Jezusem w szarej codzienności życia. Ten ofiarniczy wymiar życia ma fundament w powołaniu Chrystusa, który pociąga uczniów za sobą i wzmacnia ich darem Ducha Świętego;
- d) chwałę świętych i ich relację do Kościoła pielgrzymującego, czyli podejmować treści eschatologiczne, gdzie będzie miejsce na to, by używając właściwego języka, mówić o wyglądzie mieszkańców nieba, ich czynnościach, uczuciach, wspólnotcie, a także nie rezygnować z prób opisu samego nieba. Ponadto wskazane jest przybliżanie prawdy o obecności mieszkańców nieba w sprawowanej liturgii, a także o możliwości, a nawet potrzebie zwracania się do nich w celu otrzymywania potrzebnych łask.

Trzeba przyznać, że w czasie kiedy pontyfikat Jana Pawła II przyniósł Kościołowi tak wiele kanonizacji i beatyfikacji, praca księdza Oleszka stanowi ciekawą analizę głównych wątków przepowiadania hagiograficznego. Przepowiadanie to na pewno nie należy dzisiaj do łatwych, ale nie oznacza to, że znajduje się poza kręgiem współczesnej misji Kościoła. Wręcz przeciwnie – przykład, jaki pozostawia papież w tej kwestii, wydaje się być drogowskazem dla wszystkich, którzy podejmują się zadania przepowiadania. Autor poddał analizie bogaty materiał tworzywa homilijnego, jaki pozostawił nam papież

w ramach uroczystości kanonizacyjnych i beatyfikacyjnych. Wykazał, jak przepowiadanie hagiograficzne wymaga od głoszącego dobrej znajomości historycznej, która nie zamykałaby się tylko w przeszłości, ale stanowiła bazę do ukazania ponadczasowego wymiaru życia tych, którzy kiedyś tworzyli historię, ale wciąż pozostają w łączności z Kościołem pielgrzymującym. Tak więc lektura tej książki może okazać się cenną dla wszystkich, którzy w swoim przepowiadaniu próbują przybliżyć słuchaczom fenomen świętości.